

EMPOWERING
EHEA Paris 2018
EUROPE'S YOUTH

Conférence ministérielle européenne
pour l'enseignement supérieur

PARIŠKI KOMUNIKE

Pariz, 25. maj 2018

Na sestanku v Parizu 24. in 25. maja 2018, dvajset let po podpisu Sorbonske deklaracije, ministri, pristojni za visoko šolstvo, ne želimo le obeležiti napredka v vzpostavljanju Evropskega visokošolskega prostora v preteklih dveh desetletjih, ampak dati tudi trdne in ambiciozne zaveze za njegov nadaljnji razvoj.

Ponosni smo na dosežke bolonjskega procesa. Zgradili smo nekaj edinstvenega: Evropski visokošolski prostor (EVP), v katerem se o ciljih in politiki dogovarja na evropski ravni, nato pa se izvajajo v nacionalnih sistemih izobraževanja in visokošolskih zavodih. To je prostor, v katerem vlade, visokošolski zavodi in deležniki skupaj oblikujejo visokošolsko okolje; dokazuje, kaj je mogoče doseči s skupnimi močmi in stalnim dialogom med vladami in visokošolskim sektorjem. S pomočjo Evropskega visokošolskega prostora smo tlakovali pot veliki mobilnosti študentov in ne le povečali primerljivost in preglednost naših visokošolskih sistemov, ampak tudi izboljšali njihovo kakovost in privlačnost. Evropski visokošolski prostor spodbuja medsebojno razumevanje in zaupanje ter krepi sodelovanje med našimi visokošolskimi sistemi.

Akadska svoboda in integriteta, institucionalna avtonomija, sodelovanje študentov in zaposlenih pri vodenju visokega šolstva, javna odgovornost za visoko šolstvo in javna odgovornost visokega šolstva so temelj Evropskega visokošolskega prostora. V prejšnjih letih so se v nekaterih državah pojavili pomisleki o teh temeljnih vrednotah, zato se trdno zavezujemo, da jih bomo s pomočjo okrepljenega političnega dialoga in sodelovanja spodbujali in varovali v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru.

Po sprejetju Sorbonske in Bolonjske deklaracije so se sistemi visokošolskega izobraževanja in zavodi močno reformirali. Evropa je pred velikimi družbenimi izzivi – od brezposelnosti in družbene neenakosti do vprašanj, povezanih z migracijami in rastočo politično razdvojenostjo, radikalizacijo in nasilnim ekstremizmom – in visoko šolstvo lahko in mora imeti odločilno vlogo pri reševanju teh vprašanj. Prav tako mora imeti ključno vlogo pri ugotavljanju dejstev, na podlagi katerih se vodijo javne razprave in sprejemajo odločitve. Z zagotavljanjem možnosti za vseživljenjski osebni razvoj visoko šolstvo krepi možnosti študentov in drugih učečih se za zaposlitev in jih spodbuja, da so dejavni državljani demokratičnih družb.

Zato se zavezujemo, da bomo razvijali politike, ki visokošolske zavode spodbujajo in podpirajo pri sprejemanju družbene odgovornosti in prispevajo k bolj povezani in vključujoči družbi s pomočjo krepitve medkulturnega razumevanja, dejavnega državljanstva in etične ozaveščenosti, pa tudi pri zagotavljanju enakopravnega dostopa do visokošolskega izobraževanja.

Napredek v uresničevanju dogovorjenih reform

Poročilo o izvajanju bolonjskega procesa za leto 2018 kaže napredek, vendar pa je izvajanje še vedno neuravnoteženo tako na področjih politike kot med državami.

Zagotavljanje kakovosti je ključno za razvoj medsebojnega zaupanja, pa tudi za povečanje mobilnosti in pravično priznavanje kvalifikacij in študijskih obdobij v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru. Zavedamo se torej napredka, ki ga je večina držav dosegla v prenosu Standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (ESS) v nacionalno prakso in prakso zavodov, in se zavezujemo, da bomo odstranili preostale ovire za njihovo izvajanje v notranji zakonodaji in

predpisih. Za pospešitev razvoja več skupnih programov in skupnih diplom bomo našim sistemom visokošolskega izobraževanja omogočili tudi uporabo Evropskega pristopa k zagotavljanju kakovosti skupnih programov in ga spodbujali. Pozdravljamo razvoj zbirke podatkov o rezultatih zunanjega zagotavljanja kakovosti (DEQAR), ki ga bomo spodbujali.

Da bi v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru še naprej razvijali mobilnost in priznavanje kvalifikacij, si bomo prizadevali zagotoviti, da bodo primerljive visokošolske kvalifikacije, pridobljene v eni državi Evropskega visokošolskega prostora, na enaki podlagi avtomatično priznane za dostop do nadaljnega študija in trga dela v drugih državah. V ta namen obnavljamo svojo zavezo, da bomo zagotovili celovito izvajanje evropskega sistema prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS) v skladu s smernicami uporabniškega priročnika ECTS iz leta 2015.

Uveljavljali bomo Lizbonsko konvencijo o priznavanju visokošolskih kvalifikacij Sveta Evrope in Unesca in priporočila, predvsem o priznavanju kvalifikacij beguncev, razseljenih oseb in oseb, ki so v podobnem položaju kot begunci. Pozivamo tudi k sprejetju preglednih postopkov priznavanja kvalifikacij, predhodnega izobraževanja in študijskih obdobij, ki bodo podprti z interoperabilnimi digitalnimi rešitvami.

Strinjamo se s predlagano spremenjeno Prilogo k diplomu in se zavezujemo, da si bomo prizadevali, da bo v enakih različicah sprejeta v okviru Lizbonske konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in dokumenta Europass. Za nadaljnje spodbujanje mobilnosti študentov in diplomantov pozdravljamo in podpiramo pobude, kot je digitalizacija Priloge k diplomu, in se zavezujemo, da bomo podprli visokošolske zavode pri izmenjavi podatkov o študentih v varni, strojno čitljivi in medobratovalni obliki v skladu z zakonodajo o zaščiti podatkov. Z zanimanjem opažamo tudi pilotni projekt EU, imenovan Evropska študentska kartica, ki bi ga bilo mogoče razširiti, da bi podprl in spodbudil mobilnost študentov v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru.

V več sistemih imajo kvalifikacije iz višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programov, pridobljene po Evropskem sistemu prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS), vse pomembnejšo vlogo v pripravi študentov na zaposlitev in nadaljnji študij, pa tudi v izboljšanju socialne povezanosti, saj so dostopne mnogim, ki sicer ne bi razmišljali o visokošolski izobrazbi. Zato vključujemo kvalifikacije, pridobljene v višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programih, v ogrodje kvalifikacij Evropskega visokošolskega prostora (QF-EHEA) kot samostojno kvalifikacijo. Vsaka država se lahko odloči, ali bo kvalifikacije, pridobljene v višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programih, vključila v svoje nacionalno ogrodje in kako bo to naredila.

Izkoriščanje vseh možnosti Evropskega visokošolskega prostora: pospeševanje izvajanja

Zavedamo se, da reforme, ki izhajajo iz bolonjskega procesa, zahtevajo uspešno izvajanje v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru, pa tudi polno odgovornost za vse cilje in zaveze, o katerih smo se dogovorili. Izpolnjevanje zavez je odvisno od usklajenih prizadevanj nacionalnih oblikovalcev politik, javnih oblasti, zavodov, zaposlenih, študentov in drugih deležnikov, pa tudi od usklajevanja na ravni Evropskega visokošolskega prostora.

Da bi izkoristili vse možnosti Evropskega visokošolskega prostora in zagotovili izvajanje ključnih bolonjskih zavez, sprejemamo zasnovo strukturirane vzajemne podpore, ki temelji na solidarnosti, sodelovanju in vzajemnem učenju. V obdobju 2018–2020 se bodo tematske strokovne skupine osredotočile na tri ključne zaveze, ki so bistvene za okrepitev in podporo kakovosti in sodelovanja v Evropskem visokošolskem prostoru:

- tristopenjski sistem, združljiv z ogrodjem kvalifikacij Evropskega visokošolskega prostora, ter prvo- in drugostopenjske diplome, opredeljene z ECTS;
- skladnost z Lizbonsko konvencijo o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in
- zagotavljanje kakovosti v skladu s Standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti v Evropskem visokošolskem prostoru.

Skupino za spremljanje bolonjskega procesa (BFUG) pooblašamo za izvajanje, usklajevanje in spremljanje sprejete zasnove vzajemne podpore, kar naj opravi ob pomoči skupine za usklajevanje izvajanja bolonjskega procesa, ustanovljene v ta namen. Analizirala bo prvi krog vzajemne podpore in prek Skupine za spremljanje bolonjskega procesa predlagala usmeritev za nadaljnje delo ter nam poročala na naslednji ministrski konferenci Evropskega visokošolskega prostora leta 2020.

Spodbujamo uporabo programa Erasmus+ za okrepitev sodelovanja, ki presega mobilnost, in doseganje napredka v ključnih zavezah.

Evropskemu visokošolskemu prostoru se je leta 2015 na podlagi dogovorjenega načrta pridružila Belorusija. Zavedamo se, da so bile začete nekatere prve reforme, a pomembni izzivi ostajajo. Pozdravljamo zavezo Belorusije, da bo sodelovala s partnerji in sprejela njihovo podporo pri izvajanju predlagane strategije za obdobje 2018–2020.

Inovativno učenje in poučevanje

Osrednje poslanstvo bolonjskega procesa in glavni cilj strukturnih reform v zadnjih dvajsetih letih je bil zagotoviti in izboljšati kakovost in pomen učenja in poučevanja. Za družbe, gospodarstva in blaginjo državljanov je vseživljenjsko učenje vedno pomembnejše. Čas je, da Evropskemu visokošolskemu prostoru dodamo še eno ključno značilnost, to je sodelovanje pri inovativnih praksah učenja in poučevanja. Zavezujemo se, da bomo zato razvili nove in vključujoče načine nenehnega izboljševanja učenja in poučevanja v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru, to pa nam lahko uspe le v tesnem sodelovanju z evropsko visokošolsko skupnostjo in ob polnem spoštovanju akademske svobode ter institucionalne avtonomije.

Uspeh evropskega foruma za učenje in poučevanje, ki ga je lansko leto vzpostavilo Združenje evropskih univerz, kaže vrednost in zmožnost sodelovanja pri učenju in poučevanju ter oprijemljive koristi za visokošolske ustanove, zaposlene in študente. Zato bomo poleg ukrepov na nacionalni ravni razvili tudi skupne evropske pobude za podporo in spodbujanje številnih inovativnih učnih in pedagoških praks, ki bodo temeljile na dobrih praksah v naših državah in drugod.

Vključevale bodo tudi nadaljnji razvoj in celovito izvajanje učenja, osredotočenega na študenta, ter odprtega izobraževanja v okviru vseživljenjskega učenja. Študijski programi, ki vključujejo različne učne metode in fleksibilno učenje, lahko spodbujajo socialno mobilnost in nenehen strokovni razvoj, hkrati pa učečim se v vseh življenjskih obdobjih omogočajo dostop do visokošolskega izobraževanja in njegovo dokončanje.

Visokošolske zavode bomo podprli pri razvijanju in izboljševanju strategij učenja in poučevanja. Prav tako jih bomo spodbujali, da zagotovijo interdisciplinarne programe in združujejo tudi akademsko učenje in učenje, temelječe na delu. Študenti se morajo srečati z raziskavami ali z njimi povezanimi dejavnostmi in inovacijami na vseh ravneh visokošolskega izobraževanja, da bi razvili kritičen in ustvarjalen način razmišljanja, ki jim bo omogočil poiskati inovativne rešitve novih izzivov. Pri tem se zavezujemo, da bomo okrepili medsebojno dopolnjevanje izobraževanja, raziskovanja in inovacij.

Digitalizacija ima vlogo na vseh področjih v družbi, zavedamo se njene zmožnosti spremeniti način izvajanja izobraževanja ljudi in njihovega učenja v različnih življenjskih obdobjih. Naše visokošolske zavode pozivamo, da pripravijo študente in podprejo učitelje za ustvarjalno delovanje v digitalnem okolju. Izobraževalnim sistemom bomo omogočili, da bodo, ob ustreznem zagotavljanju kakovosti, bolje uporabljali digitalno in kombinirano poučevanje za izboljšanje vseživljenjskega in fleksibilnega učenja, spodbujali digitalne spretnosti in kompetence, izboljšali analizo podatkov, raziskave izobraževanja in predvidevanje ter odpravili zakonodajne ovire pri zagotavljanju odprtega in digitalnega izobraževanja. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pozivamo, da tudi v naslednjem obdobju nadaljuje z obravnavanjem vprašanja digitalizacije.

Visokokakovostno poučevanje je bistveno za zagotovitev visoke kakovosti izobraževanja, zato mora napredovanje na akademski poklicni poti temeljiti na uspešnem raziskovanju in kakovostnem poučevanju. Upoštevati pa mora tudi širši prispevek družbi.

Spodbujali in podpirali bomo institucionalne, nacionalne in evropske pobude za pedagoško usposabljanje in stalni strokovni razvoj visokošolskih učiteljev ter preučili načine, kako na njihovi poklicni poti bolj upoštevati visokokakovostno in inovativno poučevanje.

Po letu 2020: ambicioznejši Evropski visokošolski prostor

Evropski visokošolski prostor je potrdil vlogo, ki jo ima kot edinstveni okvir sodelovanja na področju visokošolskega izobraževanja v Evropi. Za nadaljnji razvoj Evropskega visokošolskega prostora bomo okrepili meddisciplinarno in čezmejno sodelovanje ter razvili vključujoč in inovativen pristop k učenju in poučevanju. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pozivamo, da pravočasno pripravi predloge za naš sestanek leta 2020 in tako omogoči visokemu šolstvu, da popolnoma izpolni vlogo pri spopadanju z izzivi, s katerimi se naše družbe soočajo.

Spodbudili in razširili bomo celostno nadnacionalno sodelovanje v visokošolskem izobraževanju, raziskavah in inovacijah za večjo mobilnost zaposlenih, študentov in raziskovalcev ter za več skupnih študijskih programov v celotnem Evropskem visokošolskem prostoru. Z zanimanjem smo se seznanili z nedavno pobudo EU, imenovano Evropske univerze, in vse naše visokošolske zavode bomo spodbujali k delu v tovrstnih novih okvirih. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pozivamo, da do leta 2020 vzpostavi sodelovanje z Odborom za evropski raziskovalni prostor in inovacije (ERAC) za zagotovitev medsebojnih učinkov med Evropskim visokošolskim prostorom in Evropskim raziskovalnim prostorom (ERA).

Zavezujemo se, da bomo izoblikovali vlogo visokega šolstva v zagotavljanju trajnostne prihodnosti našega planeta in družb in da bomo našli načine, na katere lahko kot ministri iz evropskega visokošolskega prostora prispevamo k doseganju trajnostnih razvojnih ciljev Združenih narodov na svetovni, evropski in nacionalnih ravneh.

Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pooblašamo, da na svetovni ravni vzpostavi dialog o politikah za okrepitev stalnega sodelovanja z drugimi regijami in mednarodnimi organizacijami kot nadaljevanje bolonjskega političnega foruma. Dialog naj bo namenjen spodbujanju vzajemnega učenja in skupnih pobud o vprašanjih, ki so v skupnem interesu, kot so socialna vključenost in širša vloga visokega šolstva. Pozdravljamo delo v zvezi z Globalno konvencijo Unesca o priznavanju visokošolskih kvalifikacij.

Zavedamo se, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za okrepitev družbene razsežnosti visokega šolstva. Za izpolnitev zaveze, da bodo študenti, ki se vpisujejo na evropske visokošolske zavode in na njih diplomirajo, odražali raznolikost evropskega prebivalstva, bomo izboljšali dostopnost in uspešen zaključek študija za manj zastopane in ranljive skupine. Zato pooblašamo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da do naslednje ministrske konference Evropskega visokošolskega prostora nadaljuje delo v zvezi s tem vprašanjem.

Priprava ministrske konference Evropskega visokošolskega prostora 2020

Pooblašamo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da za konferenco leta 2020 pripravi poročilo o izvajanju bolonjskega procesa z oceno bistvenih dosežkov v Evropskem visokošolskem prostoru od začetka bolonjskega procesa, vključno s tem, v kolikšni meri smo dosegli cilj mobilnosti, dogovorjen na konferenci v Leuvnu in Louvain-la-Neuve leta 2009.

Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prav tako prosimo, da v tesnem sodelovanju z visokošolskimi zavodi, zaposlenimi in študenti pripravi predloge najpomembnejših prednostnih nalog za naslednje desetletje in za vodenje Evropskega visokošolskega prostora.

Z veseljem sprejemamo ponudbo Italije, da bo leta 2020 gostila naslednjo ministrsko konferenco Evropskega visokošolskega prostora in bolonjskega političnega foruma.

Priloge

Sprejeti ukrepi:

- Zasnova strukturirane vzajemne podpore za uresničitev treh ključnih bolonjskih zavez
- Strategija za Belorusijo za obdobje od 2018 do 2020
- Kvalifikacije, pridobljene v višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programih kot samostojna raven kvalifikacij v krovnem ogrodju kvalifikacij Evropskega visokošolskega prostora (QF-EHEA)
- Spremenjena Priloga k diplomu s priporočilom za njeno sprejetje v enakih različicah v okviru Lizbonske konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in dokumentov Europass